VOL. V. ÉVFOLYAM NEW YORK, N. Y. AUGUSZTUS 9. No. 32. Szám.

MAGYAR BÁNYÁSZLAP

Az egyedüli magyar bányászlap az Egyesült Államokban — *The only Hungarian Miners' Journal in the United States*

136 East 17th Street **New York, N. Y.**

AN APPEAL TO THE AMERICAN PEOPLE

In the matter of the Missouri riots, those undersigned issued the following appeal to the American Public:

A Missouri-i idegenüldözés ügyében alulirottak a következő felhivást intézzük Amerika népéhez és az országgyülési képviselőkhöz:

On July 13th 1917. an infuriated mob calling themselves "Americans" drove out from their homes and employment thousands of foreign-born American workers whose only crime was that they were born on the other side of the ocean.

Seventy per cent of the mining in this country is done by these American workers of foreign birth. They do the hardest manual labor, and notwithstanding this they were well satisfied with their lot. They worked steadily helping this country to be prepared for every emergency in this great world crisis.

The mine owners who emloyed these men were also well satisfied with their work. There was no economic cause for this unparalleled lawlesness, and still these American workers of foreign birth were driven out like cattle from their homes and employment.

They were robbed, mistreated and separated from their families. Facing the guns of the rioters they were compelled to leave behind their wives, children and property. Thousands of dollars worth in money and property were lost by them because of this riot.

They spent the best part of their lives in the lead belt. The growth and development of the lead industry is mainly due to their industrious labor.

The dastardly deed of these so-called "Americans" was hardly finished when the cry of the mine owners brought some of them back to work.

We, who without any other assistance, took care of these foreign-born workers in their need, advised them to go back to work, after the mine owners assured them protection, so that the companies may fulfill their contracts with the Federal Goverment. Part of these refugees went back, most of them are still here, in or around the city.

The only thing they want is some assurance that their lives and property will be protected and that some responsible agency schould assure them that the damage they suffered will be adjusted.

Nobody can defend the perpetrators of this vicious deed. It is indefensible and the authorities ought to do all in their power to bring to justice the perpetrators ot this dastardly crime.

Is these critical times when we need all our energy to make a united front before the world, it amount's to treason to create racial prejudice between the American and foreign-born workers.

The undersigned, who represent all the foreign-born nationalities that were affected by this riot are united together for the protection of these foreign-born American workers.

We call on the American people to give justice to these workers and stop this race prejudice which is detrimental to the interests of this country and against the spirit of the American ideals of fair play and justice.

We call on the American people to do everything possible to solve this race problem which is threatening the very life of our biggest industries so that all the people of the United States can be united and fully prepared to serve the freedom of the world.

Coloman Kaldor
Representing all the St Louis Hungarien Societies.

Rev. Joseph Kardos
Pastor of the Hungarian Presbyterian Church.

Rev. T. S. Bagranoff
Bulgarian Presbyterian Missionary.

Martin Weiss
Attorney for the Hungarian-American Federation of America.

Rev. Hubert Eggeman
Priest of the Hungarian Catholic Church.

Rev. Jerome Loutzik
Priest of the Russian Greek Orthodox Church.

Rev. W. F. Linek
Pastor of St. Joseph's Roman Catholic Church (Croation)

Rev. J. Kompare
Pastor of Holy Trinity Roman Catholic Church (Slovak)

Rev. Constantine Kuryllo
Pastor of St. Mary's Roman Cath. Church (Ruthenian Rite)

Martin Himler
Editor of the Hungarian Miners Journal

Szerencsétlenség a bányában.

Ujabb áldozata van a bányának. Novák János horvátországi születési testvér a legujabb áldozat, akit Warthington, W.Va. Annabelle bányában ért utól a bányahalál.

Novák testvér julius 19-én a motornál segitett és amikor a motor az entrin nagy sebességgel haladt keresztül, a motor eldült és Novák testvér oly szerencsétlenül esett le, hogy alá került és a kerekek valósággal ketté vágták. Szegény Novák János bajtársunkat, aki még csak 21 éves volt, az annabelle-i temetőben helyezték örök nyugalomra az ottani bányászok általános részvéte mellett. Az elhunyt fiut itt szülei gyászolják.

IDEGEN-GYÜLÖLET AZ OLOMBÁNYA VIDÉKEN

Irta: WEISS MÁRTON, ügyvéd.

A Flat River és környékén lezajlott bevándorló ellenes zavargás felett nem szabad az amerikai magyarságnak egysze rüen naprendre térni.

A világháboru óta ez az első eset Amerikában, hogy kiüzték a bevándorlókat otthonukból és ha meggondoljuk, hogy ennek az Amerika történelmében páratlanul álló zavargásnak nincsen semmiféle gazdasági jellege, ugy ezer okunk van komolyan megfontolás alá venni azokat az okokat, ameyek egy pár ezer bevándorlót tettek egy nap alatt hajléktalanokká.

A felületes, szenzációt hajhászó amerikai sajtó az egész zavargást ugy tüntette fel, mintha az amerikaiakat a bevándorlók kiszoritották volna a munkából és ez szülte az elégedetlenséget, amelynek aztán természetes következményei voltak a lezajlott zavargások.

Akinek az ólom bánya vidék munka viszonyaiba csak alkalma volt egy kissé is belepillantani, az tapasztalhatta, hogy ez az állitás nem fedi a valóságot, mert az ólom bánya vidéken ma háromszor annyi embert alkalmaznának a társaságok, — ha kapnának.

Ámde aki az átlagos falun nevelt amerikai bányász jellemvonását ismeri, az tisztában van vele, hogy az amerikai bányász csak a könnyü munkát szereti. Lapátolásnál csak igen ritkán lehet őket látni, és akkor is csak — a legközelebbi "pedá"-ig.

Az átlagos "amerikai" bányász csak idő közönkint szeret dolgozni. Ha van egy pár dollárja, addig nem dolgozik, mig tart belőle és igy a társaságok előszeretettel azért vettek fel bevándorlókat, mert azok mindennap pontosan megjelentek a bányában és reájuk a "bánya boss" bátran számithat.

Flat River és környékén igen tekintélyes számban vannak az e fajta "amerikai" dologkerülő bányászok, akik nagyrésze kártyából, tiltott ital kereskedésből és a bevándorlók tudatlanságából keresi a kenyerét.

Az átlagos bevándorló bányász csak igen keveset törődik a város politikai és társadalmi érdekeivel. Jóllehet Missouri államban már az első papirral lehet szavazni a választásoknál, a bevándorló bányászok alig tizenöt százaléka adta le a legutóbbi választásoknál a szavazatát és igy cseppet sem kell csodálkozni azon, hogy amikor a zavargás kiütött, a város és a megye közigazgatási hatóságai semmit sem tettek a lázadás elfojtására.

A legszomorubb a dologban az, hogy a vizsgáló bizottságok még mindig nem állapitották meg, hogy kit terhel a felelősség a zavargásért. S vajmi kevés a remény arra, hogy ez valaha napvilágra kerüljön, mert ugy látszik, hogy a hatósági közegek egy huron pendülnek a zavargókkal és a sok letartóztatás eredménytelennek bizonyult.

Ugyanis a hamis kártyások, a bevándorló szipolyozók, a föld kufárok és a tiltott ital méréssel foglalkozók pártfogásából jutottak a mostani hatósági közegek uralomra és ennek a kitünően szervezett bandának a munkája volt a zavargás, hogy igy a zavarosban annál könyebben halászhassanak.

Volt is olyan rablás és zsarolás, amely fölülmulja a legrémesebb ponyva regényeket is. Mert nemcsak elkergették a bevándorlókat otthonukból, de elvettek tőlük mindent, amit megkaparithattak, pénzt, apró jószágot, butort, de még a veteményeket is.

Veteményes kertek egy dollárért, tehenek tiz dollárért, csirkék pedig öt centjével kerültek az amerikaiak kezébe, mert a menekülteknek csak igen csekély része vitt magával egyebet a rajta valónál.

Közel két hét mult el azóta. Ez idő alatt a menekültek érdekében minden lehetőt elkövettek St. Louisban a magyarok, oroszok, tótok és a többi nemzetiségek.

Nemcsak otthont adtak a menekülteknek, de ellátták utbaigazitással, tanáccsal és egy bányász sem mondhatja, hogy valaki tőlük csak egy centet is elfogadott.

A magyarok minden követ megmozgattak, hogy a felettes hatóságok rendet teremtsenek az ólombánya vidéken. Meg is volt annak az eredménye. Ugy az állam, mint az Egyesült Államok részéről minden lehető megtörtént a rend helyre állitására.

A hatóságok addig nem vonják vissza a bánya vidékről a katonaságot, mig a bánya tulajdonosok nem szerveznek egy ugynevezett kerületi rendőrséget. A szervezés már meg is kezdődött. Csak aztán a rendőrség helyett ne ujabb "gun men"-ekkel szaporodjon a bánya vidék, mert hát ebből a fajtából már éppen elég van a környéken.

A bánya tulajdonosok, amikor a rend kissé helyre állott, ideküldötték a besugóikat és fogd megjeiket, hogy a népet visszacsalják.

A Szövetség és az Egyesületek Nagybizottsága még idejekorán figyelmeztette a bányászokat, hogy ne üljenek fel a csalogatásnak, hanem várják be, mig a bányatársaságoktól irásbeli garanciát kaphatunk, az életük és vagyonuk biztonságáért.

A bányatulajdonosok ezt eleinte meg is igérték, de ami kor azt tapasztalták, hogy a munkás csalók munkája sikerült és a nép egy része már vissza is ment, azóta a bányatulajdonosok nagy bölcsen hallgatnak az irásbeli garanciáról.

A Szövetség és az Egyesületek Nagybizottsága látva a helyzet komolyságát, erre összehivta az összes nemzetiségeket és megalakitott egy az összes nemzetiségekből álló bizottságot, amelynek az lesz a hivatása, hogy tárgyaljon a bányatulajdonosokkal a bányászok érdekében, és ha ez nem vezetne eredményre, ugy inditson országos akciót, hogy az Egyesült Államok hatósága szavazzon meg egy bizonyos összeget a károsultak kárpótlására és hasson oda, hogy a legközelebbi legislature fogadjon el Missouri államban egy olyan törvény javaslatot, amely a zavargások által okozott károkért az illető várost teszi felelőssé.

Missouri államnak ugyan van egy ilyen törvénye, de csak a harminc ezer lakossal biró városokra vonatkozólag, a kisebb városok az itteni törvények szerint nem felelősek a zavargásért.

A legszomorubb az egész dologban az, hogy maguk a bányászok törődnek a legkevesebbet a helyzettel. Amenyiben a munka viszonyok és a kereset jó volt, hát ők egyszerüen csak azon vannak, hogy az elveszett károkat mielőbb helyre pótolják és teljesen indifferensek, hogy mi fog történi velük ezután.

A magyarság meg a többi nemzetiségek azonban nem hagyhatják abba a dolgot. Elégtételt kell szerezni a bevándorlókon esett sérelmeken és ennek a bizottságnak oda kell hatni, hogy megakadályozzák a jövőben az ilyen embertelen dolgokat.

A válságos helyzetre való tekintettel ez igen nehéz feladat. De az összes nemzetiségek által összeállitott bizottság tisztában van a helyzettel. Amerika összes bevándorlóira végtelenül fontos, hogy ennek a bizottságnak a munkája eredményes legyen.

Ez a bizottság már megtette az első lépést, hogy az amerikai közvéleményt megnyerje az ügynek. Kiáltványt bocsájtott ki az amerikaiakhoz, amelyet még több is fog követni.

De nemcsak az amerikai sajtóra van szükség, hanem a magyarra is. Ha a magyar sajtó angolul leközli a bizottság kiáltványát és azt az illető kerületi képviselőknek és szenátoroknak beküldi, igen sokat segithet az ügynek. Közölje le minden amerikai magyar lap ezt a kiáltványt angolul és küldje be a kerületi képviselőknek és szenátoroknak.

Soha jobb alkalom még nem kinálkozott a bevándorlóknak arra, hogy az összes nemzetiségek tegyenek valamit az Amerikában élő bevándorlók érdekében. Most itt van az alkalom. Az igazság a mi oldalunkon van. Mutassuk meg Amerika népének, hogy amikor törvénytiszteletet és haza szeretet kérnek és kapnak tőlünk, akkor tartsák ők is be az Egyesült Államok törvényeit.

A SZTRÁJKTÖRŐ JUTALMA

Az árulás mindig elveszi méltó büntetését. — Tanuljanak a magyarok és ne vetemedjenek sohse sztrájktörésre.

Annak idején sokat foglalkoztunk a Foszter kerületi sztrájk részleteivel. Megirtuk részletesen, hogy a bányászok hosszu tizenhárom hónapon keresztül harcoltak, hogy a társaság elismerje az uniot és ezt a közös harcot nagyban megnehezitette egy pár sztrájktörő árulása, akik pénzért elárulták a testvéreiket, dolgozni mentek, csakhogy pénzt szerezzenek és nem gondoltak arra, hogy ezzel a Judáspénzzel a testvéreik győzelmét nehezitik meg, azt a harcot, a minek eredményét ők maguk is élvezni akarják. Tizenhat bányász csapott fel árulónak és ette a gyalázattal szerzett kenyeret, a mig a testvérek szegénységben, tétlenül, de becsületes kitartással és türelemmel várták a harc végét.

A bányászok harca diadallal is végződött és amikor a győzedelmes bányászok ujra megindultak a bánya felé, hogy ujra nekivágják a pikket a szénnek, akkor a becsületesek sorába szégyenkezve beállt a tizenhat áruló is, hogy kivegye a hasznot abból a küzdelemből, amit mások harcoltak végig, s ők maguk csak hátráltattak.

A bányászok megbocsátottak és bevették a sztrájktörőket is a dolgozók közé. Ámde az igazság az, hogy ezek a bünök ne maradjanak megtorlás nélkül, mert nem elég a becsületes munkások megvetése, ami hamar elmulik, mert hát olyan a bányász, hogy megbocsát a legnagyobb ellenségének is és ujra testvérül fogadja, aki elárulta, mert érzi, hogy a közös sors testvérként állitotta őket egymás mellé, hogy szeretniök kell egymást, mert mindannyian a föld alatt dolgoznak, mindannyiunkat egy veszély fenyegeti.

Most az ujonnan megalakult union bevett minden bányászt a kerületben, aki csak jelentkezett, a szokásos 10 dollár beiratási dij lefizetése ellenében, még a sztrájktörőket is. Most azonban a julius 12-én tartott gyülésen azt határozták, hogy azokat, akik a sztrájk alatt is dolgoztak, csakis ugy tartják meg a unioban és igy jelenlegi munkájukban is, ha a 10 dollár beiratási dijon felül még $25 büntetést is fizetnek, hogy igy is megérezzék, hogy helytelen és elitélendő dolgot cselekedtek akkor, amikor küzdő bányásztársaik elárulására vetemedtek.

A sztrájktörők között — sajnos — pár magyar ember is volt, akik a többi nemzetiségükkel együtt szó nélkül lefizették a büntetésül kiszabott 25 dollárt és igy továbbra is maradnak az unioban.

Tanulhatnak ebből a példából a magyarok, mert sajnos, többször előfordult, hogy akadtak magyarok, akik elárulták a testvéreiket. Akik ezt már megtették, azok már megtanulhatták a maguk kárán, hogy az árulás sohasem kifizetődő dolog, mert előbb-utóbb megbünhődnek érte. Mert a sztrájk után még a társaságok is lenézik és megvetik a sztrájktörőket, akiknek a szolgálatát csak azért fogadják el, mert szükségük van rájuk, de ők mint minden tisztességes ember, tisztában vannak azzal, hogy becsületes, igaz ember sohasem vállalkozik sztrájktörőnek még akkor sem, ha a meggyőződése nem egyezik meg a sztrájkoló bányászokéval, még akkor is melléjük áll, vagy elmegy a telepről, mert ha dolgozik, ezzel csak az összeségnek okoz kárt.

Reméljük, hogy a Foszteri példa gondolkobóba ejti mindazokat, akik eddig gondolatban készek voltak arra, hogy a testvéreik kárán szerezzenek magoknak ... nyöket. Reméljük, hogy szilárdan megfogadják mindazok, akikben esetleg megvolt a hajlandóság arra, hogy testvéreiket elárulják, eszübe sem fog jutni soha többé ilyesmi, és ha alkalomra kerül a sor, és ha akad alkalom, amikor egyik-másik bányász akár ellenkező meggyőződésből, akár más okból, nem akar a sztrájkolók mellé állni, akkor azonnal elmegy más telepre dolgozni, de semmi esetre sem lesz azon, hogy testvéreit a harcukban hátráltassa és igy meghosszabbitsa a tétlenség idejét, vagy meggyöngitse az eredményre való reményeket.

Tisztességes ember soha semmi körülmények között sem dolgozik olyan telepen, ahol a többség sztrájkol. És aki egyszer megtette, hiába bocsátanak meg neki a bányászok, hiába fogadják ismét vissza körükbe, mégis csak mindig bennmarad szivükban a megvetés érzése, és ha az illetőben van egy kis jóérzés, mégis mindig el kell pirulnia, ha a nehezen dolgozó szegény bányász ember szól hozzá.

Magának árt legtöbbet a sztrájktörő. Mert a dolog vége mindig az, hogy ő huzza a legsulyosabb büntetést, néha olyant, ami több mint 25 dollár pénzbüntetést.

Szivleljék meg jól ezeket a sorokat a magyarok, hogy ne kelljen nekünk se szégyenkeznünk többé, amikor testvéreink levelében néha-néha magyar sztrájktörőket olvasunk.

Ki ismerte Tóth Mihályt Blairmont, O.-ban?

Lapunk mult heti számában közöltük, hogy Blairmont, O.-ban Tóth Mihály Magyar bányászt, aki Szent-Mária, Zemplénmegyéből jött Amerikába, megölte a kő. Most jelentkezett lapunknál Tóth János, Shelburn, Ill.: (cime: R. R. 2, box 41), aki az elhunyt Tóth Mihálynak Testvérbátyja és szeretne közelebbi adatokat tudni szerencsétlenul járt testvére haláláról. Aki erről tud valamit, az tudassa cimét vagy lapunkkal, vagy egyenesenTóth János testvérrel.

MIKOR A CSÁKÁNY PIHEN.

Burdosházi történetek.

"Ugy sikerült, mint a virginiai szindarab" ezt mondják azóta is azok, akik látták, hogy a magyarok milyen szini előadást produkáltak Virginiában egy kis plézen. De még azok is mondják, akik nem látták, mert szétfutott a hire annak az esetnek. Bodnár Palinak még ma s lángba borul az arca, ha ezt emlegetik neki, pedig hát már nem mai legény, aztán el is mult jó pár év azóta. Mindjárt az elején ide is irom, ne haragudj Bodnár Pali pajtás, ha esetleg te is elolvasod ezeket a sorokat, nem akarlak én kigunyolni, isten látja lelkemet, csak épen hogy elmondom ezt a történetet, mert jó az, ha eszünkbe jutnak azok a régi jó idők. Hát nem igen voltak ugyan jobbak, mint a mostaniak, de már csak ugy szokás mondani: régi jó idők. Vagy talán azért jó minden emult idő, mert akkor még mindig fiatalabbak voltunk, és talán igaz is, hogy az életben legjobb a fiatalság.

Az eset meg ott kezdődött, hogy azon a virginiai kis plézen husvétkor nagy mulatságot akartunk csapni és mert volt is ott vagy 10 magyar család, voltak köztük legények is, meg lányok is, hát ehatároztuk, hogy olyan mulatságot rendezünk, amilyent az a környék még nem látott. Hamar gondoskodtunk is arról, hogy a közelben levő telepek is megtudják, hogy átjöjjenek a magyarok. Mert jótékonycélra akartuk juttatni a pénzt, nemrégiben volt akkor a közelben robbanás, meghalt három magyar bányász is, családos emberek voltak, hát gondoltuk, az özvegyen maradt asszonyoknak meg az árváknak adjuk a pénzt. Mert hát ki segitse őket, ha mi nem.

Hozatunk egy szindarabot, kiosztottuk a szerepeket, nagyon keservesen ment, különösen a lányokkal, mert hát senki sem akarta az öreg kiabálós feleséget játszani, aztán a vége az lett, hogy a sorshuzásba bele egyezett mindenki, és épen a legszebb lány kapta ezt a szerepet. A Talló Örzsi, és még azt sem mondhatta, hogy csalás van a dologban, mert ő maga huzta ki a céduláját. Én nekem is adtak egy szerepet, valami bakterféle voltam, én nem bántam, ha öreg legényt is kell játszani, és a Bodnár Pali kapta a hetyke legény szerepét, amire szörnyen büszke volt. Alig lehetett beszélni vele.

Tanultuk nagyban a szerepeket, az egyik miszisz, Verbő Pálné nevezetü nem tudott olvasni, annak előmondtuk ugy tanulta be. Próbákat is rendeztünk, olyan gyönyörüen ment minden, mint a karikacsapás. Nagyon izgatottan vártuk a nagy estét, amikorra összecsőditettük az egész környék lakosságát, hogy bebizonyitsuk hogy mit tudunk mi.

Hát a közönség szépen gyülekezni kezdett, mi pedig már délután elrendeztük a szinpadot, még függönyt is csináltunk, kötéllel járt, kipróbáltuk, ment nagyszerüen, hogy öröm volt nézni.

A terem egyik sarkában egy elkeritett helyen volt az öltöző, az egyik sarokban a férfiaké, a másikban a nőké. Soká kellett várni a szuperra, mert megigérte, hogy ő is eljön a családjával együtt, hát igy szépen a nézőközönségből egy-kettő, vagy három is be-benézett egy kicsit a szalonba, amig az előadás kezdődött. Igy tett Bodnár Pali is, mert mondogatták neki:

— Nem félsz Pali, hogy felsülsz? Nem félsz, hogy lámpalázad lesz? Akkor aztán rajtad marad a nagy szégyen.

Megvallva az igazat, bizony Bodnár Pali félt alaposan, ahogy meglátta, hogy mennyi ünneplő ruhás ember csődült össze, és különösen félt, hogy ott lesz a szuper is, a felesége, meg a nagy lánya is.

Félve sugta nekem:

— Te, tán addig innánk egy kis bátoritót.

— Hát az bizony nem lesz rossz, — mondtam, de ugy gondoltam, hogy épen csak egy kis pohárkával hajtunk fel, hogy bátrabbak legyünk egy kicsit, aztán megyünk vissza. Vissza is mentünk, de a szuper még se jött, hát ujra odaszól a Pali:

— Te, én mán megint félek. Jól volna, ha innék egy kis erősitőt, mert még felsülök.

Megivott még egy-kettőt, már egy kicsit piros volt az arca, de azért nem volt semmi baj, tudta, hogy mit beszél, csak épen a szeme ragyogott jobban, és váltig hajtogatta:

— Még hogy én félnék Hát ha maga a király volna itt, megijednék-e attól.

Megpödörte a kis bajuszkáját, ami igaz volt, épen nagyszerüen illet a szerepéhez.

Végre aztán megjött a szuper is, meg a családja is, leültek az első sorba és megkezdődött az ünnepség. Fonó Gáspár régi amerikás volt, tudott angoul is jól, már amenynyire egy magyar földmüvelő meg tudja tanulni ezt a cifra nyelvezetet, hát ő mondott egy üdvözlő beszédet, amiből a magyarok semmit sem értettek, lehet, hogy még a szuper se, de nem volt baj, mert visszaadtuk a kölcsönt, utána a szuper beszélt, de azt meg mink nem értettük meg, hát igy rendben voltunk.

Most felhuzódhat a függöny, mondta Sós Bálint, ő volt a rendező. De a függönyhuzó nem volt a helyén, hát hamarjában nem tudtunk mit csinálni, odaugrottam én a kötélhez és huztam a függönyt fel. Igen ám, de nem tudtam, hogy hogyan kell megállitani a kötelet, mert valami nagyon ördöngősen volt megszerkesztve az az egész találmány és igy én nem tudtam kezelni. Ha elengedtem, hát mindjárt le akart szaladni az egész mindenség. Hát fogtam, mert a szinpadon már beszéltek, mondták szépen a szerepeiket, ugy ment mint a vizfolyás.

De aztán rám került a sor, de hát én nem mehettem ,mert tartani kellett a függönyt. De hamar feltaláltam magamat, bizony én elmondtam a szerepemet, ha már betanultam, ugy hogy csak a fejemet dugtam ki a szinpadra, és el nem engedtem a függönyt, hiszen ha fogtam, amig mások a szinpadon vannak, csak nem engedem el mikor én beszélek.

— A nézők nem tudták, hogy mi bajom van, hogy nem merek kijönni, nem látták, hogy én a függönyt fogom, elkezdtek iszonyuan nevetni, ami nekem tetszett, mert épen olyan bolondos volt az én szerepem is.

Vége volt az első felvonásnak, engem tapsoltak a legjobban, mert én nevettettem meg őket a leginkább.

— De most már én ugyan nem fogom ezt a függönyt tovább — mondom Sós Bálintnak — fogja más.

Oda is állitottunk valakit, hogy el ne mozduljon onnan. Ez a valaki pedig Gereben Józsi volt, aki nem szerepelt, csak az első felvonásban. Fogta is a függönyt hüségesen, pedig majd leszakadt a karja. Itt csak az a baj történt, hogy Gereben Józsi nem ismerte a darabot, és ahogy ott nézi, egyszer csak látja, hogy a Bodnár Pali csak csókolja ám a Gellér Zsuzsit, mert hisz az a szerepben van. Nosza, elereszti a függönyt, és odaszalad, elkezd kiabálni:

— Nem hagyod mán azt a lányt békiben, te!

Bodnár Pali piszegett, hogy hiszen ez csak szerep, de nagyobb baj nem történt, mert hiszen, ahogy Gereben Józsi eleresztette a kötelet, a függöny abban a percben le is szaladt, épen akkor, mikor Bodnár Pali a szerep szerint csókolódzott Gellér Zsuzsival. Akkor meg a közönség kiabált:

— No, nézd már? leeresztik a függönyt.

— Huzzák fel a függönyt, mink is akarjuk látni.

— Mink is fizettünk vagy mi? Huzzák fel a függönyt.

Gereben Józsi hamar észretért és szalad vissza a függönyhöz. A második felvonásban más baj nem is történt.

A harmadik előtt Bodnár Pali bevett még két erősitőt, nehogy most süljön fel a szerepével, mikor ilyen szépen ment eddig. A harmadik felvonásban megint csak arra került a sor, hogy Bodnár Pali megölelje a Gellér Zsuzsit, de ugylátszik már sok volt benne a szesz, vagy nagyon akart vigyázni. eszébe jutott, hogy hiszen, megint baj lesz, mert a Gereben Józsi megint ideugrik és leereszti a függönyt, hát hamarjában azt gondolta, hogy sokkal okosabb lesz, ha itt mást csókol meg, ha már muszáj valakit. És mert más nem volt a szinpadon, csak a Talló Örzsi, aki a vén szipirtyót játszotta, és akinek arcára bibircsókok voltak festve, hát Bodnár Pali ugy gondolta a már kicsit italos eszével, hogy hát mi a különbség, megcsókolja a Talló Örzsit. Meg is tette. De ezt meg már a Szabó Gyuri nem hagyta szó szó nélkül, és oda kiabált az utolsó sorból:

— Ez nincs a szerepében.

Erre mások is kiabálni kezdtek:

— Ne beszéljen bele.

— Ne akarjon mindent tudni ecsém.

— De már én csak nem hagyom az Örzsit, mikor az nincs a szerepben.

— Semmi az, öcskös, hiszen a többi se halt bele!

Persze a darabból egy szót se lehetett hallani, de meg nem is igen beszéltek, elfelejtette mindenki a szerepét a nagy kavarodásban, Talló Örzsi sirni kezdett, mert félt, hogy most össze fog veszni a Szabó Gyurival, hát szép kis keveredés lett a dologból. Szabó Gyuri az utolsó sorból odarohant a szinpadra, a Bodnár Pali meg ki a szinpadról és folyton csak azt kiabálta:

— Benne volt a szerepben...... benne volt a szerepben......

És igy elkezdték kergetni egymást, egy páran a pártjukra álltak, segitettek a futásban, ugy hogy félg kiürült a terem.

Az öregebbek nem igen bánták a dolgot,, hanem bementek a szalónba, hogy ott hozzák helyre az elrontott estéjüket, az asszonyok pedig türelmesen vártak, mert a rendező csendet kért, és azt mondta, hogy a szereplők mindjárt itt lesznek, csak várjanak.

Vártak is vagy egy félóráig. Akkor került vissza a főhős, sárosan, jól elverték egymást, de a végén kibékültek, ugy hogy együtt mentek inni a szalónba a "remekül sikerült" estély örömére.

Az egész darab csak a szupernek meg a családjának tetszett, ők ugyanis egy szót sem értettek az egészből és azt hitték, hogy mindennek benne kellett lenni, még a végén a verekedésnek is. A szuper lánya folyton hajtogatta, hogy ő még az életben ilyen jól nem mulatott.

De Bodnár Pali talán még ma is haragszik, ha azt mondják neki: "ugy sikeült, mint a virginai szindarab......"

MIT REJTENEK A SUBA ALATT.

HÁROM BESZÉD. A BÉKE LEHETŐSÉGE. — MIT MONDOTT A NÉMET KANCELLÁR S MIT MONDOTT LLOYD GEORGE. — A VÁRVA-VÁRT FORDULAT.

Az uj német kancellár bemutatkozó beszéde, akárhogyan elle mezzük is, semmi esetre sem hatott olyanformán, mintha háborus kardcsörtetés akart volna lenni. A kancellár őszintén, nyiltan megmondotta, hogy Németország bármely percben kész békét kötni; egyetlen feltétele van csak: és ez: Németország területi épségének szentsége.

Beszélt LLoyd George angol miniszterelnök is. Ő is a béke lehetőségét kutatta. Most már nem kell az antantnak a német császár feje, most már megelégszik Németország demokratizálásával. Sőt LLoyd George odáig megy a szerénységben, hogy a béke egyik legfőbb feltételét Belgium szuveritnitásának visszaállitásában látja.

A német kancellár és LLoyd George beszédén kivül egy harmadik beszéd is elhangzott, mely fölöttébb figyelemre méltó. Lewis szenátor mondotta el, s a mi a beszédének kétszeres fontosságot kölcsönöz az az a körülmény, hogy Lewis szenátor Wilson elnök egyik legmeghittebb, legbizalmasabb tanácsadója és aligha mond olyasmit, amit Wilson elnök nem helyeselne. Lewis szenátor pedig minden kertelés nélkül, őszinte nyiltsággal konstatálta, hogy a német kancellár beszéde, nem más, mint egy békeüzenet és szerinte elérkezett az idő, hogy Amerika komolyan hozzákezdjen a béke megteremtéséhez.

Az európai frontokon egyelőre még szünet nélkül folyik az emberölés. Az ágyuk szakadatlanul dörögnek s nap-nap után még mindig százan, ezren vállalják a "hősi halált". Nekünk azonban mégis ugy tetszik,, mintha a most elhangzott fönti három beszéd három döntő csatát jelentene. Senki sem pengeti már azokat a régi hurokat, senki sem fujja már a régi nótát, hogy a háborut addig kell folytatni, amig csak egy katona áll a lábán, amig csak egyetlen cent is akad a zsebekben. Ugy látszik, lassan-lassan mégis csak urrá lesz a józanság a szenvedélyek felett, s akármennyire álomnak tetszik is, egy szép napon, talán már nem is olyan nagyon sokára, arra ébred majd a világ, hogy Mars istent nyugdiazzák és ujra béke lesz a világ egyetem legfőbb planétáján.

Magyar bányászokat keresünk

az Ebensburg Coal Company bányájába

Colver, Pa. Cambria, Co.

.. munka állandó, naponta dolgoznak s a kereset jobb, mint a vidék bármely bányájában. A bánya száraz. Union árak. Munkazavar nincs. Modern uj 3-4-5-6 szobás házak, villany, viz és fürdővel. Modern kórház, jó iskolák, templomok. Fizetünk pick után tonnánként 95 centet, masina után loadolni és vágni 79 centet és masina után loadolni 57 és fél centet.

A SZÉN TISZTA. LEJÁRÓKŐ NINCS. VEGYES MÉRÉS.

Bővebb felvilágositásért irjon magyarul vagy jelentkezzen személyesen az alábbi cimen:

AUGUST PITONYÁK, Box 144,

Colver, Pa.

MELY HATALMAKAT KÉPVISELI SVAJC.

Svájc a következő idegen hatalmak diplomaciai képviseletét vállalta magára:

Olaszország képviseletét Németországban;

Németország képviseletét Olasz országban;

Magyarország-Ausztria képviseletét Romániában;

Bulgária képviseletét Romániában;

Németország képviseletét Franciaországban;

Németország képviseletét Nagy britanniában;

Németország képviseletét az Egyesült Államokban;

Németország képviseletét Japánban;

Olaszország képviseletét Magyarország-Ausztriában;

Franciaország képviseltét Magyarország-Ausztriában;

Magyarország-Ausztria képviseletét Franciaországban;

Braziliai képviseletét Németországban;

Magyarország-Ausztria képviseletét különböző olaszországi városokban, igy: Turinban, Velencében, Florencben. Livornoban és Palermoban, ahol a Magyarország Ausztriát képviselő Spanyolországnak nincs konzulátusa.

Ilonka Mihály lapunkat E. St, Louis, Ill. és környékén képviseli.

MEDDIG LESZ MÉG AZ ÖKÖL AZ UR?

A FELCSERÉLŐDÖTT SZEREPEK. — OROSZORSZÁG MINT HÁBORUS TÉNYEZŐ. — MIT VÁR AZ ANTANT AMERIKÁRÓL. — A NAGY KÉRDÉS.

Ha Kerensky a világ legnagyobb államférfia, Korniloff tábornok pedig a világ legnagyobb hadvezér lenne, még akkor sem férne kétség hozzá, hogy Oroszország most már tényleg megszünt aktiv figura lenni a háboru sakk tábláján. S egyenes arányban azzal, hogy mint omlik össze Oroszország nap-nap után, egyre nyilvánvalóbbá válik az is, hogy Amerikának minden pénzével és minden katonai erejével bele kell majd mennie a küzdelembe, be, ha tényleg a fegyver erejével akarja hozzásegiteni az antantot a győzelemhez.

Harmadik "vagy" nincsen. Az antant Oroszországgal együtt sem tudott győzni, hogyan győzhetne hát Oroszország nélkül. Vagy megváltoztathatatlannak veszi Amerika a helyzetbe és tényleg rászánja a dollárjai milliárdjait, a fiai millióit a játszmába, vagy megnyugszik abban, hogy az antant nem nyerheti meg a háborut. Más kivezető ut nincsen.

Idáig körülbelül 14.000 milliót irányozott elő Amerika a háboru céljaira, és a hadügyi kormány közel másfél millió katona átküldéséről beszél. Amerika azonban még csak a kezdet kezdetén van, alig öt hénapja mondhatja csak magáról, hogy benne van a háboruban. Még csak elgondolni is nehéz tehát, hogy vérben és aranyban micsoda áldozat hozatalok várnak Uncle Samre, ha tényleg meg akarja menteni az antantot a vereségtől.

Amerika azonban nem militarista nemzet, ha Angliának is három esztendő kellett hozzá, hogy talpra állhasson, Amerika sem fogja rövidebb időn belül megcsinálhatni a csodákat. Nagy kérdés azután, vajjon az európai felek birják-e még addig s nem fogé megesni a döntés, mielőtt még Amerika tényleg teljes fegyverzetével vonulhatott volna fel a porondra.

Az események folyton-folyvást ujabb és ujabb kérdőjelek elé állitják az embert anélkül, hogy a maga nagy kérdéseire bárhonnan is választ tudna kapni. Minden kérdés nélkül azonban kétségkivül az a legégetőbb, hogy másként. mint fegyverek erejével tényleg nem lehet biztositani a világot a demokrácia számára.

Magyar Bányászok

állandó jó munkát kaphatnak. A kereset a legjobb az egész vidéken. Templom, iskola a plézen. — A manager Mr. D. Terpstra, ki szereti a magyar bányászokat és különös gondot fordit arra, hogy a legjobb bánásmódban részesüljenek. — Bővebb felvilágositásért irjon a következő cimre, vagy jöjjön személyesen a plézre. Magyarul fogunk válaszolni. A pléz Norton, Va. város mellet fekszik.

Wise Coal and Coke Co.

Dorchester, Va.

SAFETY FIRST!

A Bányászlap elősegiti a testvérek biztonságát.

Minden bányásznak van Ügyes-bajos dolga, a barátaival, a munkaadójával.

A franciaországi helyzet hű tükre.

Berlinből táviratozzák, hogy a svájci lapok jelentése szerint, a francia élelmezési miniszter, a minap válaszolt a parlamentben a tömeges interpellációkra. Azzal kezdte beszédét, hogy nyilatkozatából mindenki megérti, miért szükségesek az élelmiszer adagolások és miért szükséges bizonyos adagok csökkentése.

A földmivelésügyi minisztérium arra számitott, hogy a gabona és lisztkészlet elégséges lesz szeptember elsejéig, de a prefektusok jelentése szerint, csak julius elsejéig elégségesek a készletek.

"Hus dolgában is rosszul áll Franciaország, mondta az élelmezési miniszter. A hadsereg élelmezési főnöksége 52 ezer vágómarhát követel és ezt az ötvenkétezer állatot már a polgárság számára fentartott állatállományból kell elvennünk. A vágott hus behozatal ugyanis hihetetlenül csökkent. Gyarmatainkhoz kell fordulnunk husért."

"Benzin készleteink is alaposan csökkentek. A polgárság havi benzinfogyasztását kétezer tonnával kell csökkentenünk A szén pedig decentralizációt követel. Tengerentulról 8000.000 tonnával kevesebb szenet kapunk, mint a mennyire szükségünk van."

A MÁSODIK HADIKÖLCSÖN.

A pénzügyi hivatalból kiszivárgott hirek szerint, a második amerikai hadikölcsön, a 3000 millió dolláros szabadságkölcsön, szeptember hó 15-én kerül aláirás alá. A hivatal szakemberei már dolgoznak a hatalmas kölcsön előkészitésén, mely oly összeget kér az amerikai néptől amire nincs példa a történelemben.

A Union Coal & Coke Company, Marianna, Pa., boritékjain a következő sorok vannak nyomtatva:

To be careless, thoughtless and neglectful means injury to yourself and others!

Gondatlanság, vigyázatlanság és hanyagság balesetet jelenthet neked és társaidnak!

HÁROM

százalék kamatot fizetek a nálam elhelyezett betétek után.

Ne tartsa pénzét otthon, hanem helyezze azt bankba.

Bankom állami felügyelet alatt áll.

ALAPITTATOTT 1898-ban.

KISS EMIL

A BÁNYÁSZOK BANKÁRJA

133 SECOND AVENUE, NEW YORK, N. Y.

MAGYAR BÁNYÁSZLAP

(HUNGARIAN MINERS' JOURNAL)

136 East 17th Street, New York

Telephone: Stuyvesant 1964.

Az egyedüli magyar bányászlap az Egyesült Államokban — The Only Hungarian Miners Journal in the United States

Szerkesztő *HIMLER MARTON* — Editor *MARTIN HIMLER*

Előfizetési ár:		Subscription Rates:	
Egyesült Államokban egy évre	$1.00	In the United States	$1.00
Külföldre	$1.50	Abroad.	$1.50

Megjelenik minden csütörtökön — Published Everey Thursday

Published by the Hungarian Miners' Organ Publishing Co. Inc.

A Magyar Bányászlapot bányászok irják, bányászokról bányászoknak.

The Hungarian Miners Journal is Written for Miners, of Miners by Miners.

Entered as Second Class Matter at the Post Office at New York, N. Y. Under the Act of March 3, 1879.

Egészséges ivóvizet.

A biztonság egyik legfontosabb kelléke az egészséges és tiszta ivóviz. — A holdeni követendő példa.

A nyárral együtt megérkezett a bányatelepekre a régi mizéria, az ivó- és főzőviz nagy kérdése, a mivel még mindig nem akarnak egyes helyeken végkép leszámolni.

A panaszos levelek özönét kapjuk mindenfelől, amelyek mind arról sirnak, hogy nincs embernek való ivóviz a plézen és hogy csoportostul betegszenek le a bányászok és családjaik a tisztátalan viztől. Pennsylvanniában csakugy, mint Kentuckyban és Virginiában van panasz e tekintetben elegendő és csudálatos dolog, hogy egyes bányatulajdonosok még a mai prosperitás idején sem hajlandók némi áldozatot hozni a bányászok egészségéért.

Mert az egész dolog csak pénz kérdése már ma. A tisztátalan vizet tisztitani lehet, a beteg bányászok számát a negyedére lehet csökkenteni, és csak a fukarság állhat utjában az ivóviz megtisztitásának.

Régebbi években a pénz kérdése is szóba kerülhetett. Voltak társaságok, amelyek veszteség mellett bányászták a szenet (bár az egészség fontosabb a pénznél) és a legtöbb helyen nagyon meg volt szoritva a vezetők keze a kiadás dolgában.

Ma ilyen akadályok nem lehetnek. Amelyik bányavállalat nem kifizető üzlet a jelen viszonyok közt, azt vagy a bányavezetők rosszasága miatt bátran lecsukhatják, mert akkor ott soha nem lesz érdemes az üzemet fentartani.

Ahol azonban jó az üzlet és keresnek az üzemen, ott ne sajnáljanak valamit elkölteni a bányászok egészségére és életére és lássanak hozzá mihamarább, hogy az ivóvizet rendbe hozzák.

Hogy az egész dolog pénz kérdése, azt a legjobban észlelhetjük az Island Creek Coal Company hatalmas holdeni telepén. Az ivóviz hosszu időn keresztül ott is egészségtelen volt. A kórház soha nem volt nyáron beteg nélkül, és a társaság minden igyekezete hiábavaló volt, nem birták a tifuszt a telepről kiirtani.

Egyik kutat a másik után ásták, s ugyanolyan sorrendben gyorsan be is tömték, mert tiszta vizet nem kaphattak.

Valahogyan mégis segiteni kellett a dolgon! Az emberek életére és egészségére a humanitás, meg a jó üzlet érdekében is vigyázni kell és a holdeni telepek vezetőségénél egyik sem hiányzott.

Berendeztek tehát egy hatalmas tisztitótelepet, amely napi kétszáznyolcvanezer gallon kristály-tiszta vizet szür le a telep részére; olyan kitünő jó elsőrangu vizet, amilyet hiába keresnének máshol West Virginiában.

Igaz, belekerült a telep vagy tizenkétezer dollárba, de a fenntartása már nem nagyon költséges, mert nem kerül többe naponta, mint tizennyolc dollárba.

Ezért a pénzért a telep ezernyi lakossága kap tiszta, egészséges vizet. A hatást meg is érzik Holdenban, az emberek is, meg a bányatársaság is. Az emberek egészségesek, a kórházba beteg alig kerül, a bányászok állandóan maradnak a plézen; viszont a társaság nem veszit munkaerőt a betegségek miatt s nem hall panaszt e tekintetben a lakosság részéről.

Legalább a nagyobb telepeknek feltétlenül utánozni kell a holdeni példát. Ahol a viz egészségtelen és kifogásolható, ott lássanak hozzá, hogy minél előbb rendezzék a dolgot: annál is inkább, mert ahonnan magyar bányászok fognak panaszkodni, azokra a telepekre azonnal felhivjuk az illető állami egészségügyi-osztályának figyelmét.

Egy magyar bányász dicsősége.

Mindig örömmel irunk olyan hireket, amikből azt látjuk, hogy magyar bányászok dicsőséget szereztek a magyar névnek. Örömmel olvassuk, ha azt irják valahonnan, hogy a magyarok a legjobb bányászok, hogy szorgalmas, jó emberek, hogy akármiben is kitünnek a többiek között.

E héten is ért ilyen öröm bennünket, amiben bizonyára osztoznak a többi magyar bányászok is. Arról szól a hir, hogy Artista, W. Va. bányatelepen pályázat volt kitüzve a kertekre és ebben a pályázatban az első dijat a telepen lakó egyetlen magyar bányász SZARKA JÁNOS derék testvérunk nyerte meg.

A társaság négy embere a Szuperintendent vezetésével bejárta az egész telepet és megvizsgálta minden egyes bányász kertjét. A vizsgálat után mindannyian ugy találták, hogy bizony Szarka János magyar bajtárs kertje a legszebb, az van leggondosabban müvelve, és igy ő kapta az első dijat, ami 12 dollár volt. Szarka testvér boldogan fogadta a kitüntetést, nem a pénzért, hanem a dicsőségért, és örül, hogy szeretettel emlegetik azon a telepen a magyarokat. Hát ez nem is csoda, mert a magyar bányászt Szarka János testvér után ismerték meg, aki derék, szorgalmas, becsületes bajtársunk. Ezért szeretnének a telepre még több magyart, olyan szorgalmas jó embert, amilyen Szarka testvér. Arista, Matoaka, W. Va. teleptől 10 centnyire van a vonattal. Reméljük, hogy ha több magyar is megy oda, az aristai szupernek nem fog megváltozni a mostani jó véleménye a magyar bányászról.

Szarka János testvérnek szivből gratulálunk és köszönetet mondunk, amiért munkájával, becsületességével jó hirnevet szerzett a magyar bányászoknak.

Bányászképeket kérünk.

Már lassan-lassan hozzá kell fognunk a naptárhoz, mivel minden évben megszoktuk ajándékozni az olvasóinkat. Mert a hónapok szaladnak és korán neki kell fognunk a naptár előkészületeihez, mert azt akarjuk, hogy ez a munka megosztódjék, hogy minden napra jusson egy kevés, nehogy aztán a bányászok érezzék meg, ha nem tudjuk mindennapi ügyeiket olyan pontosan és sikeresen elintézni, mint eddig.

Munkánk minden hónappal több és több lesz, hiszen hónapról-hónapra növekedik táborunk, és igy azok a munkák is, a miket előfizetőink elvárnak tőlünk és joggal, mert mi megigértük és szivesen is teljesitjük. A szerkesztőségben pedig csak annyian vagyunk, mint eddig, — nagy a drágaság és nem akarjuk emelni az előfizetési árakat — és ha néha-néha — sokszor gyakran is — kifogyunk a nappali időből, megtoldjuk azt az esti óráinkkal is, mert a szeretet és készség nagyon jól birja a munkát.

Bányászképeket kérünk testvéreinktől a naptár részére. Hogy bemutathassuk egymásnak azokat, akik ismeretlenül, de közös célért végzik a közös munkát, hogy a bányászok lelkének képe mellé odakerülhessen az arcok fényképe is.

Csak azt kérjük, hogy ne küldjenek nekünk ünneplőbe öltözött ünneplő bányászok fényképeit. **Bányászképeket akarunk mi.** Csak ugy, a munkaruhában, a lámpával, csákánynyal, csak ugy egyszerüen, természetesen, igaz képeket, még az se baj, ha egyiknek kissé szénporos az arca, hiszen mi azt nem szégyeljük, ugy-e, testvérek. Az se baj, ha piszkos a ruha és ez meglátszik a képen, a munka bepiszkitja a ruhát, de megerősiti az izmokat, megnemesiti a lelket és megszépiti az életet.

Bányászképeket kérünk, bányásztestvérek. Már lassanként be lehet küldeni ezeket. Mindenki irja rá a hátára a nevét, vagy a képen levők neveit és a plézt, ahonnan a kép való.

Akkor aztán a Bányásznaptárban találkozik az egyik testvér a másikkal, akikről ugy is tudja, hogy milyen az élete, mik a gondjai, örömei, hát legalább megismerik az arcokat.

KERESZTELÉS.

Szép, kedves keresztelő ünnepélyt tartottak julius 29-én Wiszlay János testvérünk házánál, Adelaide, Pa., amikor Wiszlayéknak julius 15-én született kis leányuk keresztelőjét ünnepelték. Az egészséges kislány keresztszülei Szepesi József és neje Kuchta Anna voltak. Az ebéden ott volt csaknem az egész Adelaide magyar lakossága, azonkivül Kovács Lajos connelsvillei plébános is nővérével együtt, akik az ujszülöttnek ajándékot is vittek. Az ebéd alkalmával szép felköszöntőt mondott Dienes János és Lükő József, sok jót kivántak őszinte szivből az uj szülöttnek és szüleinek. Azután elénekelték a magyar hymnuszt és boldogan, vigan töltötték el a napot. Az együttvoltak összegyüjtöttek 15 dollárt a connelsvillei plébánia uj orgonájára.

SAFETY FIRST!

Fizessen elő a Magyar Bányászlapra, Szüksége van rá. Nem kell elindulni bele a vak világba. Biztos és megbizható értesüléseket szerezhet a különböző bányavidékek munkaviszonyairól, ha belép a Bányászlap testvéri táborába. Nemcsak a Bányászlap fogja segiteni Önt, hanem ismeretlen testvérei is, akikkel lapunk utján összetartozik.

Egy kis bányász halála.

A bányászszerencsétlenségekről szóló szomoru hirek között is legszomorubbak ezek a sorok, amik egy 15 éves kis bányász tragikus haláláról számolnak be.

Orosz István derék kis magyar legényke már hosszabb idő óta együtt dolgozott a nagyokkal Red Jacket, W. Va.-ban. Bányász volt, igazi, nehezen dolgozó, verejtékes homloku kis bányász, aki az élete szép fiatalságát, játékra való gyerekéveit már a munkának adta. Dolgozott szorgalmasan, komolyan, egy felnőtt ember törekvésével és akaraterejével, amig aztán véget nem vetett a fiatal munkaéletének a gyilkos bánya.

Csak pár napja, hogy munkát cserélt és a motorhoz ment dolgozni. Három napig volt uj munkájában és azt is ép olyan szorgalommal, igyekezettel végezte, mint az előbbit. Augusztus harmadikán a lasan menő motoron ült és olyan erősen vágódott a feje a tophoz, hogy a nyakát kitörte és azonnal meghalt. Talán a jó és hasznos fiatalságára gondolt, talán büszkélkedett önmagának, gyerekéveivel is milyen szépen, becsülettel állja meg a helyét a nagyok között, talán kipirult egyszerre az arca és öntudatlanul felemelte a fejét... de a szénfalak már megtanitották a nagyokat, hogy meghajtott fejjel kell járni, és kicsi testvérünk még nem tudta ezt...

A derék közkedvelt fiu szerencsétlenségének hire lapunk utazó munkatársát Róna Armandot Williamson, W. Va.-ban érte, aki azonnal vonatra ült és elment a szerencsétlen családhoz, hogy kifejezze őszintén érzett részvétét ugy önmaga, mint lapunk nevében, amelyben bizonyára osztozik minden magyar bányász és meghatva, igaz szomorusággal fogják őrizni derék kicsi testvérünk emlékét.

A bánya fiatal áldozatát a gyászoló szülők, Orosz János kovácsmester és Oroszné született Csokonay Gizella redjacketi házától temették el a Matewan-i temetőbe. A temetésen résztvettek lapunk képviseletében Róna Armand, Csch József testvérünk családjával, azonkivül az egész környék minden nemzetiségü bányásza. A mélyen sujtott család házánál személyesen megjelent és részvétét fejezte ki Mr. Cumens general superintendent és Mr. Wilson superintendent is.

Magyar bányásztestvérek, vegyétek le a kalapot és szenteljetek egy elismerő gondolatot a mesterségünk fiatal áldozatának: Orosz István kis bányásznak...

UJ BANYAK.

Stone, Ky. Borbás Géza testvér irja, hogy ott a környéken a tavaszszal 4 bányát nyitottak és a közel jövőben még többet is fognak nyitni. A társaság szeretne magyar bányászokat vinni a telepre. A szén 5—5½ láb magas, tiszta, a tető jó. A házak ujak és modernül vannak felszerelve, a viz jó. Egyelőre még bányászokra nincs szükség, csakis külső munkásokra, akik 3—3.50 dollár napi bért kapnak. Később, ha a bánya teljesen üzemben lesz, magyar bányászokat szivesen vesznek fel. A bányák teljes megnyitásáról annak idején tudatni fogjuk olvasóinkat.

HAZAI LEVELEK.

Ha azt akarja, hogy otthon maradt családtagjaival, rokonaival érintkezhessék, ha azt akarja megtudni, hogy hogy van az édes anyja, apja, testvérei, hogy élnek-e a hadba vonult rokonai, ha azt akarja, hogy szerető édes anyja, rokonai ne aggódjanak Önért, mert hiszen már hosszu hónapok, talán évek óta sem váltottak levelet egymással, akkor vegyen részt abban a mozgalomban, amit az Amerikai Magyar Népszava inditott meg és amit mi szivesen támogatunk.

Vágja ki ezt a szelvényt, irja alá és küldje el, vagy az Ön kerületéhez tartozó képviselőnek (congressman) vagy pedig lapunk kiadóhivatalához,

Közös munkánknak csak ugy lehet eredménye, ha mindannyian részt veszünk benne és ezt el is várhatjuk, mert hiszen ez esetleges eredményben mindannyian részesülni fogunk.

Tegyen eleget kérésünknek azonnal:

The Hon ______________________

The Congress.

WASHINGTON, D. C.

Dear Sir:

The undersigned appeals to you to have an exchange of personal family news, duly censored, arranged between people living in the United States and our motherland, Hungary.

Many among us have not heard from their closest relatives for nearly three years. Many among us don't know whether their relatives are living or dead. Shall parents or children, wife and husband, brother and sister be left entirely without news of one another for years?

The exchange could be arrenged through a special office to be established in New York City for the censoring and rewriting of family messages, and for forwarding same U.S. Embassy bags to our representatives in Switzerland, Sweden and Holland for transmission through a neutral Embassy to the Embassies of Austria-Hungary. Our State Department could easily arrange for this humanitarian work. The expenses connected with it could be covered by imposing double or triple postal charges.

Our goverment communicates with the Central powers regarding many subjects through the medium of neutral contries. Why should not citizens receive censored family news?

Please cooperate in such ways as you can in this worthy work and at least urge the State Department to help relieve thousands of anxious hearts.

Respectfully yours,

Name ______________________

Address ______________________

Town or City ______________________

State ____________ *Date* ____________

Miners Bank of Commerce
COEBURN, VA.

A MAGYAR BÁNYÁSZOK KEDVELT BANKJA.
Bankunkban betörés és tüzmentes szekrények vannak.
4% kamatot fizetünk betétekre. E vidék magyarjai, ha pontos és lelkiismeretes kiszolgálást akarnak, forduljanak mindenkor hozzánk. A bank pénztárnoka Chas. O. Ramsey, a magyarok barátja és kéri pártfogásukat.

The First National Bank of Norton
NORTON, VA.

A mi bankunk a legerősebb bank Norton vidékén. Elfogadunk betéteket és a legmagasabb kamatot fizetünk. A magyarokat szivesen látjuk és pontos, lelkiismeretes kiszolgálásról biztositjuk.

H. G. GILMER, a bank pénztárnoka.

I. STECKLER
RUHA ÜZLET
Williamson, W. Va.

Ha bejöttök a városba, ne felejtsétek el cégem meglátogatni. [illegible] üzletem mindig becsületesen szolgált ki benneteket.. Én a legolcsóbb [illegible] ruhákat adom el. — Vasalásokat elfogadok.

[illegible]

Magyar bányászok

Ha LOGAN-ba jöttök, ne felejtsétek el, hogy nálam van a magyarok találkozó helye. Jó pool-roof, kitünő Ice-Cream és egyéb italok, szivarok a legjobb minőségben nálam kaphatók. A TI BOLGAR TESTVÉRETEK VEZETI AZ ÜZLETEMET

City Pool-Room
Joe Brown, Logan, W. Va.

MAGYAR BÁNYÁSZOK

Storunk a legszebb, legnagyobb és benne minden ruhanemü a legolcsóbb áron kapható. Ha egy vevőnek a vett áru nem tetszik és visszahozza, mi a pénzét azonnal visszaadjuk.

THE OUTLET STORE
LOGAN, W. VA.

Kérjük a magyarok támogatását.

SCHAEFFER BROS.
RUHAÜZLET
MATEWAN, W. VA.

TESTVÉREIM!
Évek óta ismertek, becsületesen szolgáltalak ki benneteket mindenkor. 12 év óta vagyok ezen a helyen. Ha valamit venni akartok, gyertek csak be a ti régi jó ismerőstökhöz.

BÁNYÁSZOK KERESTETNEK

Jó bányászok állandó és biztos munkát találhatnak a FEDERAL COAL & COKE CO. bányájában, GRANTTOWN, W. VA.— A telepen meg van minden modern felszerelés, jó lakóházak, iskolák, templomok, jó viz, gáz- és villanyvilágitás. — A bányászok keresete napi 4- és 5 dollár közt váltakozik. — Irjon magyarul, ha felvilágositást akar és magyarul fogunk rá válaszolni.

Federal Coal & Coke Co., Granttown W. Va.

Magyar Bányász

Burdosgazdák és magányos emberek kerestetnek erre az uj bányára. Kitünő lakások. Jó ivóviz. Iskola a plézen. Italt a társaság kocsija ingyen hoz a plézre. Átlagos napi kereset 5-től 6 dollárig. A telepen már vannak magyarok. Bővebb felvilágositásért irjon erre a cimre. MAGYARUL FOGNAK VÁLASZOLNI.

Alma Thacker Fuel Co., McCarr, Ky.

FIGYELEM! FIGYELEM!

Szénbányásztestvérek!

Ajánljuk mindazon szénbányásztestvérünknek, kik állandó jó munkát akarnak AMERIKA LEGJOBB BANYAIDAN, ahol jól lehet keresni, ahol jó bánásmódban részesülnek, ahol a családjukkal együtt kényelmesen lakhatnak, hogy keressék fel az alant nevezett bányatelepet, ahol e társaságnak kilenc jó bányája van, mind az U. M. W. A. Szénbányász-Union védelme alatt. Nyolc órai munkaidő naponta, a szén magassága 6 láb, tiszta szén, a munkások mindannyian villanyvilágitás mellett dolgoznak, tonna számra fizetnek vegyes méréssel masina után 45 centet, pikk után 70 centet. Napszám a bányában 8 órai munkára napi 3.35 dollár és feljebb. Ladolók átlagos keresete kéthetenként 50 dollár és feljebb. A telepen kitünő tágas iskola van, mindenféle üzletek, mindenki ott vásárol, ahol akar, hat különböző vallásu templom, szinház, hotel, szalon. A házak téglából vannak épitve egy családra, minden házhoz bekeritett nagy kert tartozik, lehet házi jószágot tartani. A házakban van villany, gáz, fürdő. A házbér olcsó.

Mindazon családos emberek, akik most jönnek, kapnak bármily nagyságu házat három hónapra INGYEN, ha többen jönnek, a társaság értesités után előlegezi az utiköltséget jó munkások részére.

A telepre bármely államból bármely vasuttársasággal küldetheti a butorát.

Ha jönni akar, vegye a Pennsylvania vonatot, Pittsburgh, Pa. felé. Pittsburghtól Mariannáig a jegy $1.26. Naponta háromszor megy vonat.

A Compánia cime, ahová a butor is küldendő:

The Union Coal & Coke Company

Marianna, Pa., Washington County.
Pennsylvania Railroad, Monongahela Division.

Mindazok, akik többen akarnak menni, vagy bővebb felvilágositásra van szükségük, irjanak magyarul a társaság irodájába, a következő cimre: H. L. SCHUBA, 524 Oliver Building, Pittsburgh, Pa.

Megelégedett bányászok

Minden bányász jól tudja, hogy Indianamegyében alig lehet jobb bányát, jobb bánásmódott és jobb megélhetési viszonyokat találni, mint a Jefferson, Clearfield Coal & Iron Co., Ernest, P. bányáiban.

A szén magassága ezekben a bányákban 4 és 6 láb között váltakozik. Mig nagyon sok helyen a vasuti kocsi hiány miatta bányászok nem képesek álalndóan dolgozni, addig a Jefferson Clearfield Coal & Iron Co. telepein állandóan van elegendő káré és minden bányász annit ladolhat, ammenyit csak bir. Az elmult hónapokban a bányászok csak egyszer szenvedtek egy órai időveszteséget a károhiány miatt.

A bányák a legmodernebb gépekkel vannak felszerelve, ami nagyon megkönnyiti a bányászok munkáját és ennek tulajdonitható, hogy ezen a telepen dolgozó emberek $100—$125 keresnek kéthetenkint, és a McIntyre telepen lakó bányászok közül nem egynek van saját automobilja.

A megélhetési viszonyok szintén nagyon jók. Mostanában vezetik be a házakba a villanyvilágitást és a vizvezetéket. Minden bányásznak van szép kertje. Iselinben most festették át az összes házakat. Jó megélhetési viszonyok és állandó jó munka az, amit a Pittsburgh Gas Coal és a Jefferson, Clearfield Coal Co. ajánl az idegen bányászoknak, akiket szivesen vesznek fel, mert szükségük van bányászokra.

Szivesen ajánljuk olvasóink figyelmébe ennek a társaságnak a bányáit. Olvassák el figyelmesen a Jefferson, Clearfield Coal & Iron Companynak a hirdetését és ha ugy gondolják, hogy ott tetszeni fog nekik a munka irjanak a hirdetésben megjelölt cimre felvilágositásért vagy menjenek el személyesen.

SAFETY FIRST!

Ha reggel felkel és indul a bányába, ez legyen az első gondolata: Safety First, Biztonság az első. És napközben is mindig tartsa ezt az eszében, e szerint gondolkozzék, cselekedjék és érezzen. És ne csak magatörődjék ezzel, de figyelmeztesse testvéreit is.

Ujitsa meg mindenki idejében a lapot, hogy ne kárositsanak meg benünket ebben a nagy drágaságban a potyán olvasással.

Egy testvérünk véleménye lapunkról.

Kérés a magyar bányászokhoz, meg igéret is.

Varga András testvér, McVeigh, Ky. a következő érdekes és őszinte levelet irja nekünk:

Tisztelt Szerkesztő Ur! E hó végével lejáró előfizetésemet ezennel megujitom további egy évre, az érte járó egy dollárt itt mellékelve küldöm. A Magyar Bányászlappal mindig megvoltam és megvagyok elégedve, ámbár egyes cikkeivel nem értek egyet, de hát tudom én azt nagyon jól, hogy egy lapot nem lehet egyesek szája ize szerint szerkeszteni és ezenkivül sokszor — különösen most — a körülmények is mást parancsolnak, mint a normális időkben.

Olvastam, hogy több bajtársunk szeretné, ha a Bányászlap napilappá alakulna át, hát bocsánatot kérek, de énnekem ebben is más a véleményem, korántsem azért, hogy talán én nem örülnék neki, hogy lapunk fejlődik, hanem szerény nézetem szerint a Bányászlap napilap korában veszitene mostani érdekességéből, mert mást irányt kellene szabni az összeállitásnak.

De hiszen nem is szükséges, hogy a mi lapunk napilap legyen, lehet azt másként is fejleszteni, például én azt szeretném — és bizonyára még sok bajtársunk is — ha a lap a mostani 8 oldal helyett hetenként 20—24 oldalon jelenne meg és a jelenlegi cikkeken kivül volna benne sok ismeretterjesztő közlemény, Istenem, hisz az ilyesmi ugy ránkférne, mint a mindennapi kenyér. Mit érnek az amerikai magyar napilapok, ha a legtöbbször csak egy csomó senkit, vagy nagyon kevés embert érdeklő betütömeget talál benne az ember.

De bocsánatot kérek, én a fentieket nem azért irtam, mintha a t. Szerkesztőséget soraimmal befolyásolni akarnám, én csak az én egyszerü szerény nézetemet fejeztem ki azirántt, hogy milyennek szeretném én látni a fejlődő Magyar Bányászlapot, a kivitelt azokra bizom, akik értenek hozzá, hogy az előfizetési többlet tekintetében az elsők között leszek, az csak természetes.

Bajtársi üdvözlettel

Andy Varga, McVeigh, Ky.

Varga testvérünk értelmes és okos levelére itt adjuk meg a válaszunkat is, mert ugy hisszük, hogy ez minden bányászt érdekel, mert egyben üzenet is ez minden magyar bányásznak.

Megirtuk már, hogy mi ép oly szivesen olvassuk testvéreink levelét, illetve véleményét, ha nem is dicsérnek bennünket benne, sőt talán az ilyen levelek hasznosabbak is, mert lassanként igy tudjuk meg, hogy milyen lapot akarnak hü testvéreink, mert hiszen azért vagyunk itt, hogy olyan lapot csináljunk, ami megfelel a többség kivánságának.

Varga testvér levelével mi is egyet értünk. Mi is hisszük, hogy ha a Magyar Bányászlapból napilap lenne, ugy nagyobb és fontosabb helyet kellene juttatnunk a napi eseményeknek, a politikának, mert hiszen egy napilap feladata közölni mindazokat az eseményeket, amelyek a nagyközönség elé valók Igy háttérbe szorulnának azok a közlemények, a melyek a Bányászlapnak igazi jellegét, célját és hasznát adják.

A mi lapunk az egyedüli magyar bányászlap az Egyesült Államokban. Aki a mi lapunkat egyszer elolvasta, és megrendeli, az aztán nem nélkülözheti, mert hiába járat más ujságot, vastag napilapot, képes hetilapot, egyikben sem találja meg azt, amire szüksége van és ami mindig megvan a Magyar Bányászlap hasábjain. Ezért van igaza Varga testvérnek, hogy csak maradjon a Bányászlap a bányászok lapja továbbra is, hogy ne kelljen megtölteni a hasábokat olyan hirekkel, amiket más ujságban is megtalál az olvasó, legjobb, ha mi a magyar bányászok lapját a magyar bányászok dolgaival töltjük meg ezután is.

Azt azonban, hogy a Magyar Bányászlap hetenként a 8 oldal helyett 20—24 oldalon jelenjen meg, azt Varga testvér sem szeretné jobban, mint mi. Mert bizony néha nagy gondot okoz, hogy hogyan szoritsuk össze a bányászokat nagyon érdeklő hireket arra a kis helyre, ami rendelkezésünkre áll, és könnyen tele tudnánk irni betenként 20 oldalt is, hasznos, észfejlesztő, bányászokat érdeklő, ismeretterjesztő dolgokkal, de hát ahoz, hogy hetenként 20 oldalnak az előállitási költségeit elbirjuk ebben a rettenetes drágaságban, amikor (a 8 oldal kiadása is bizony áldozatokba kerül a csekély egy dolláros előfizetési ár mellett,) sok ilyen Varga testvér kellene, az kellene, hogy minden testvér igy gondolkozzék, hogy minden testvér enynyire áhitozza a betüt, ami fejleszti az agyvelőt és szaporitja az ismereteket, tapasztalokat, hogy minden testvér örömet és hasznos időtöltést találjon az olvasásában.

E helyen is felkérjük Varga testvért, továbbá minden bajtársunkat, akik a lapjukkal, a Magyar Bányászlappal törődnek, hogy addig is, amig lapunk terjedelmét ki nem bővithetjük — miről egyelőre sajnos nem igen lehet szó — tudassák velünk véleményüket, kifogásaikat, irják meg, hogy mit találnak feleslegesnek a lapban és hogy milyen uj rovatot látnak szivesen, hogy igy a beérkezett válaszokkal hozzásegitsenek bennünket igaz és őszinte törekvéseinkhez: hogy jó, érdekes és hasznos lapot adjunk olvasóinknak.

Egyben már itt is tudatjuk, hogy mindazok, akik szivesen látnák lapunkat nagyobb terjedelemben, bő kárpótlást kapnak majd a jövő évi naptárral, aminek munkálatait már is megkezdtük és előre is igérjük, hogy annak minden betüjét egyenesen a bányászoknak irjuk, nem lesznek abban más lapokból vagy könyvből kivágott cikkek vagy olvasmányok, minden sora eredeti lesz, hasznos, érdekes és magyar bányászoknak való.

Lapunkat Gary, W. Va. és vidékén Csanády Péter ur képviseli.

Segitsük a Missouri-i testvéreket

Felkérjük a magyar bányászokat, hogy segitsenek abban, hogy Missouriból kikergetett testvéreink az elszenvedett sérelmekért orvoslást kapjanak. Nem kérünk egyebet tőlük, csak azt, hogy érdeklődjenek, nem jött-e mostanában a telepükre magyar bányász, aki Missoruriból menekült oda. Kérdezzék meg azokat, akik mostanában jöttek a telepre, hogy nem a kiüldözött bányászok közül való-e valamelyik. Ha igen, akkor adják oda nekik a Magyar Bányászlapot, hogy töltse ki az alant közlött kérdőivet és küldje be hozzánk saját érdekében. Sokan szertaszéledtek és igy nehéz megállapitani az elszenvedett kárt, már pedig a Missouri-ak ügyét kezelő bizottság azon fáradozik, hogy minden egyes ember megfelelő kárpótlást és elégtételt kapjon a szenvedéseikért és károkért, amik a kiüldözés által érték.

Kérdő-iv.

Neve: ....

Város: ....

Állam: ....

Box No. vagy utcaszám: ....

Van-e polgárpapirja? ....

Mikor vette ki az első polgárlevelét? ....

Hol dolgozott? ....

Nős-e vagy nőtlen? ....

Volt-e háza vagy más birtoka? ....

Volt-e butora? ....

Mit csinált a butorral? ....

Ha otthagyta butorát, kinél és milyen körülmények között hagyta ott? ....

....

Kirabolták-e? ....

Megverték-e ....

A családjával vagy a családja nélkül menekült-e onnan? ....

....

Ismer-e valakit az amerikaiak közül, akik a kikergetésben részt vettek? ....

Fel tudná-e ismerni, ha személyesen meglátná? ....

Mit tud a zavargásról? ....

....

....

Akar-e a környéken maradni, vagy akar-e, ha rendes viszonyok beállanak, visszamenni dolgozni? ....

Milyen munkát volna hajlandó elvállalni? ....

Mik a fizetési igényei? ....

Moore-Summers Hardware Company

WELCH, W. VA.

Látogassa meg üzletünket, ha Welchbe jön. Nálunk csakis a legjobb árut kapja és olcsóbban, mint bármelyik üzletben a vidéken. Üzletünk a vasuti állomáshoz közel, a Balázs és Schaffer-féle magyar vendéglővel szemben.

50 bányászt keresünk ALTOONA COAL & COKE COMPANY. Coupon Mine, Cambria County, Pa.

Vasutállomás Amsbry, Pa. vagy Gallitzin, Pa. a Pennsylvania vasutvonalon. Közép Pennsylvania egyik legnagyobb és legszebb városa, ALTOONA, Pa. közelében. Egy órányira vasuton Johnstown-tól, Pa.

Szlopos bánya: nyitott lámpával dolgoznak. A szén 4 láb magas. Villamos masina munka. Állandóan van elegendő vasuti kocsi, ennélfogva minden nap dolgoznak. Nyolc órai munkaidő. Bányászaink $4.00—9.00 keresnek naponta. Sokan még többet. Sok szép üzlet. Jó HÁZAK. Házbér $3.00—7.00. Három iskola, 3 templom, mozi, poolroom és 3 szálloda van a telepen.

MUNKÁSAINKKAL MI MINDIG JÓL BÁNUNK.

Jelentkezzék személyesen a bányában vagy irjon felvilágositásért erre a cimre:

Superintendent ALTOONA COAL &COKE CO., Coupon, Pa.

Bányászok kerestetnek

A KÖVETKEZŐ BÁNYÁKBA:

1. PITTSBURGH GAS COAL COMPANY, Iselin, Pa. Indiana County. 200 nős és nőtlen ember. A szén hat láb magas pittsburghi szénréteg. Iselin egy szép város a Buffalo és Rochester vasutvonal mentén. Egészséges megélhetési viszonyok, modern házak, szálloda, templomok és iskolák.

2. JEFFERSON, CLEARFIELD COAL& IRON CO., Ernest mines, Ernest, Pa Indiana County, a Buffalo and Rochester vasutvonal mentén. 150 nős és nőtlen ember kerestetik Ernest egy szép kis városka hat mérföldnyire Indiana-tól, Penna. könnyen elérhető akár vasuton akár villamoson. Jó megélhetési viszonyok, mindenféle templomok, jó viz és iskola a telepen. A szén hat láb magas.

3. FULTON RUN MINE, Fulton Run, Indiana County, a Penna. a Buffalo és Rochester vasutvonal mentén. A szén négy láb magas és teljesen tiszta. Ezen a plézen szükségünk volna 60 emberre. Megélhetési viszonyok nagyon jók.

4. McINTYRE MINE, Mcintyre, Penna., Indiana County a Buffalo és Rochester vasutvonal mentén. A szén négy és fél láb magas és teljesen tiszta. Jó ivóviz, egészséges környezet, templomok, iskola és mozi.

Mindezekben a bányákban a mi bányászaink kb. $125.00 keresnek kéthetenként, mert mi minden nap dolgozunk és van mindig elegendő káré. Union árakat fizetünk.

A mi bányáink a legismeretesebbek a magyarok között, mert mi mindig jól bántunk a magyar bányászokkal.

Jelentkezzék személyesen azonnal a fenti bányák egyikének a Superintendentjénél vagy irjon felvilágositásért erre a cimre:

F. M. Fritchman, General Manager, INDIANA, PA.

DR. RICHTER'S "PAIN-EXPELLER"

Fájdalmaktól menekül és nagy időveszteséget takarit meg, ha **rheuma, ideghajok, kificamodások, köszvény, izom merevedés, horzsolás és meghülésekné**l stb.

Dr. RICHTER PAIN-EXPELLERjét használja. Ha ezen felülmulhatatlan szerrel a fájó testrészeket reggel és este bedörzsöli, biztos gyógyulást nyer. Minden gyógyszertárban 35 és 65 centért kapható. Ügyeljen a Horgony védjegyre.

F. AD. RICHTER & CO., 74-80 Washington St., N. Y.

Munkásemberek Munkás-egylete!

Felhivjuk a magyar bányászok figyelmét a

Kohányi Tihamér Egyletre,

amely ezidőszerint a magyar munkás-emberek legjobb egylete.

Szeretetted segitik tagjaikat, betegsegélyt és halálozási segélyt adnak és mindenben segitik a bajban levő bajtársakat.

A Kohányi Tihamér Egyletet munkásemberek csinálták, azok vezetik ma is.

A Magyar Bányászlap szivesen ajánlja ezt az egyletet minden munkásembernek és különösen minden bányásztestvérnek, mert meg van róla győződve, hogy az egyletet becsületes bányászok vezetik, becsülettel.

Bővebb felvilágositásért irjanak az egylet bányász-főtitkárának erre a cimre:

JULIUS SIPOS

Box 420 Homer City, Pa.

ELKHORN COAL & COKE COMPANY

MAYBEURY, WEST VA.

Keres magyar bányászokat. Szén 8—10 láb magas; puha szén. Pik munka. Szorgalmas bányászok megkereshetnek $5—$6 naponta. Szép házak. Kipróbált régi bánya és a magyarok kedvelt helye. Magyarokat szeretik és jól bánnak velük. Jó ivóviz.

Jöjjön személyesen vagy irjon felvilágositásért erre a cimre:

J. R. Little Mine Supt., Elkhorn C. & C. Co., Maybeury, West Va.

500 bányászt keresünk

a következő bányákba:

PORTAGE COAL MINING CO., Portage, Pa.

CHERRYTREE COAL MINING CO. Vasut állomás Kimport, Pa. A bánya és postahivatal Emeigh, Pa.

CARROLTOWN COAL CO., Spangler és St. Benedict, Pa.

SPRINGFIELD COAL MINING CO., Nant-y-Glo, Pa.

PEAL, PEACOCK & CERR, Inc., Winburne és Glen Richy, Pa.

RUSSEL COAL CO., Clymer, Pa.

Mindezek a bányák Közép-Pennsylvaniában, Cambria, Clearfield és Indiana megyékben vannak, Pennsylvania és a New York Central vasutvonal mentén. Ugyszintén nagyon jó villamos vasuti közlekedés. Az összes bányáink vagy városban vagy közel a városhoz vannak Például Portage 20 percnyire van villamoson Johnstown, Pa. Spangler és St. Benedict közel Barnesboro-hoz, Pa. Nan-y-Glo közel Ebensburg és Johnstown-hoz, Pa. Winburne és Glen Richy közel Clearfield és Philipsburg-hoz, Pa. Clymer közel van Indianahoz Pa. Mindenfelé könnyen el lehet jutni vagy a Pennsylvania vonalon vagy villamoson

Union árak, Nyolc órai munkaidő. A mi bányászaink $80—$120 között keresnek kéthetenként, mert nálunk állandóan van elegendő káré és mindennap dolgozunk. A szén magassága a különböző bányákban 3 és 5 láb között váltakozik. — Jó házak és olcsó házbér. Kertek, iskolák, templomok, szórakozó helyek, jó ivóviz és kényelmes megélhetés, az összes telepeinken. — MI MUNKÁSAINKKAL ÉS BÁNYÁSZAINKKAL JÓL BÁNUNK. — Bárki a fentebbi bányáink egyikébe akar munkát kapni jöjjön személyesen vagy irjon azonnal felvilágositásért és mi magyarul fogunk megadni minden felvilágositás. — Jelentkezzék a bányában a Supeuintendent vagy irjon erre a cimre:

Mr. J. E. Metzger, St. Benedict, Pa.

MAGYAR BÁNYÁSZOKAT

keresünk DOTT, W. VA. telepünkre (Matoaka, W. Va.-hoz közel.) Állandó munka. Szén 4½—5 láb magas Masina és pick munka. Szép házak és jó ivóviz. Jöjjön vagy irjon erre a cimre:

TURKEY GAP COAL & COKE COMPANY

DOTT, W. VA.

Magyar levelekre magyarul fogunk válaszolni.

Keresünk

gyakorolt szénbányászokat. Állandó munka. Jó fizetés. Szép lakások Mindig van elegendő káré. Szorgalmas emberek szépen keresbetnek. Felvilágositásért forduljon a

Hitchman Coal & Coke Companyhoz

Wheeling, W. Va.

A bányák Benwood-on vannak. 30 percnyire villamoson Wheelingtől.

60-100 magyar bányász

jó munkát kaphat a Glens Run Coal Co. telepein Rush Run, O. vagy Dillonvale, O.-ban. Különösen családos embereket szeretnének felvenni. Ha többen akarnak hozzánk jönni, küldjenek el egy embert maguk közül megvizsgálni a bányát és mi megfizetjük a költségeiket. Csakis union emberek jelentkezzenek vagy olyanok, akik be akarnak lépni a union-ba.

Irjon vagy jelentkezzék személyesen a superintendentnél, kinek cime:

Mr. MAURER

The Glens Run Coal Co.

RUSH RUN vagy DILLONVALE, O.

A világháboru.

MI HIR A FRONTOKON?

A különböző frontokon nincs nagy ujság. Eredmény csakis az orosz fronton van és pedig a központiak javára, akik erősen szoritják vissza az oroszokat és már nagyon közel vannak ahoz, hogy a csaknem két év óta megszállva tartott területeket megtisztitsák az oroszoktól. A németek most fel akarják használni a saját javukra azt a rettenetes rendetlenséget és kavarodást, ami nemcsak Oroszország belsejében, hanem az egész orosz hadseregben is uralkodik és könnyen verik vissza minden kisebb támadásaikat, mig ellenben a németek támadásait az orosz megbomlott hadsereg nem képes visszaverni és igy Galicia és Bukovina nagy része ujból visszakerült a németek kezébe és ha tovább is igy folytatódik a harc, hamarosan nem lesz ellenség Ausztriában sem.

A francia fronton a harcok épugy változó eredménnyel folynak, mint eddig, azonban semmiféle döntö eredmény nélkül, ugy hogy már nem igen valószinü, hogy ezt a háborut szárazföldi csatározások fogják eldönteni.

Az olaszok a legutóbbi napokban sikeresen bombázták Ausztria legfontosabb kikötőjét, Pólát, a részletekről azonban még nem jött hir.

AZ ALTALÁNOS HELYZET.

A különböző frontokon többé-kevésbbé olyan eredménytelen a harc, hogy ezeknek a csatározásoknak már nem igen nagy jelentőségük van a háboru befejezése szempontjából. A háborut befejező eseményeket az országok belsejéből várják. A békéről napról napra többet beszélnek, különböző formákban, már gyakrabban lehet hallani minden oldalról a terület hóditás nélküli békét.

Legujabban az a hir terjedt el, hogy az ántánt Ausztria-Magyarországgal külön békét akar kötni kedvező feltételek mellet, hogy aztán a meggyöngült Németországot teljesen letörjék és igy kapják meg azokat a követeléseket, amelyek nélkül nem szivesen kötnének békét.

Olaszország iszonyuan ki van ábrándulva az egész háboruból, mert még a saját szövetségesei sem veszik nagyon komolyan és nem igen tulajdonitanak az egész országnak nagy fontosságot, ami természetes is, mert az áruló csak addig jó, mig szükség van rájuk, aztán pedig még azok sem állnak szóba velük, akiknek szükségük volt rá. Olaszországot nagyon bántja, hogy Amerika sem igen törődik velük, és azt hangoztatja, hogy rövid idő alatt meg tudná nyerni a háborut, ha Amerika segitené és csapatokat küldene az olasz frontra. Persze, könnyü ugy győzedelmeskedni, ha valaki más vivja meg a háborukat.

Franciaország is hajlandónak mutatkozik már a hóditás nélküli békére, csak Elszász-Lotharingiát akarja vissza kapni.

Oroszországból állandóan ellentétes hirek érkeznek. Az egyik jelentés szerint Oroszország a végsőkig kitart szövetségesei mellett, és semmi áron sem hajlandó külön békét kötni. Máskor meg azt jelentik, hogy Oroszország máris tárgyal a külön békéről és már közel vannak a végső megállapodáshoz. Előbb-utóbb békét kell kötni Oroszországnak, mert a rend teljesen felbomlott, a katonák nem akarnak harcolni, a nép lázong, az ország belsejében háborunak is beillő forradalmak még mindig nem szüntek meg és olyan nagy a rendetlenség, hogy a hadifoglyok ezerszámra szöknek ki az országból, nem igen törődnek velük. Az orosz nép megrészegült a szabadságtól és azt minden továbbiak nélkül élvezni is akarja.

A még megmaradt homán hadsereg már a végsőt járja. A német-osztrák-magyar hadseregek folytonosan üzik a maroknyi román csapatot és már napok kérdése csak, hogy teljesen szétzuzzák őket.

Ellenben szó esik Szerbia visszaállitásáról is, ami ellen állitólag Ausztria-Magyarországnak nem is lenne kifogása, ha a békekötésnél ez is szóba kerülne.

Kinából jelentik, hogy a kinai kormány megszavazta a hadüzenetet Németországnak és a tényleges háboru megüzenése már csak napok kérdése.

Az orosz nőkből álló hadsereg az utóbbi héten ütközetbe került egy német nőkből álló csapattal és heves harcok folytak a bátor és elszánt nők között. Maguk az orosz nők is elismerik, hogy a német nők nem kevesebb bátorsággal, vakmerőséggel és lelkesedéssel harcolnak, mint ők.

AMERIKA HÁBORUJA.

A Franciaországba átküldött amerikai csapatok még mindig nincsenek a tüzvonalban, habár már egy-két amerikai katona haláláról érkezik is jelentés. Még mindig a frontok mögött a sáncok megerősitésén dolgoznak és jelenlegi munkájuk csak halvány izelitője az igazi háborunak, ami már tőlük nincs messze, hacsak nem lesz hamarosan általános béke.

Nagy titokban állandóan visznek ujabb csapatokat át Franciaországba.

Anglia nem igen van megeégedve Amerika hangulatával, amellyel a háborut fogadta és amellyel azóta is a háboru eseményeit szemléli. Angli panaszolja, hogy Amerikában nem tudatták a néppel a háboru világos és valódi okát, nem világositották fel az amerikai népet, és igy természetes, hogy a közhangulat nem igen van a háboru mellett, ami a háboru egyes eseményeire és különösen a felkészülődésre nagy befolyással bir. Sürgetik, hozzák tudomására itt a népnek, hogy Amerikát a szükség, és a nemzeti becsület és biztonság megóvása kényszeritette a háboruba és hogy a háboru elkerülhetetlen, igazságos és feltétlenül biztató eredményü. A másik oldalon azonban nem igen ijednek meg Amerikától, mert az a vélemény, hogy három év óta szakadatlanul harcban álló nemzetek kitanult, megedzett és háboru minden borzalmához hozzászokott csapatok között nem igen bir fontossággal egy uj és különösen ennyire készületlen hadsereg.

AZ AMERIKAI SOROZÁS

Nagy erővel kezdődtek meg az amerikai sorozások a kisorsolás szabályai szerint, ámbár nagyon sokan csalatkoztak, amikor azt hitték, hogy a magasabb számsorrendben kihuzottak nem fognak egyhamar sorozásra kerülni, mert a sorozásra behivottak között annyi a fizikailag nem megfelelő, továbbá azok, akik különböző cimen felmentst kérhetnek, vagy nem sorozható idegen polgárok, hogy rengetek embert kell behivni és megvizsgálni, hogy az eredeti meghatározott számu tauglich kikerüljön.

Elsősorban küldik át Európába azokat, akik a szövetségesek országaihoz tartozó polgárok és akik eddig is mehettek volna a harctérre, mert az ut nyitva állt előttük. Kivételt csakis az oroszok képeznk, akik nem sorozhatók, mert a jelenleg uralmon levő kormány Amerikának ezt a kérését megtagadta.

A német és semleges országok alattvalóit egyelőre nem viszik, bár ezeknek is kell jelentkezniök sorozásra, illetve katonai vizsgálatra s ha fizikailag megfelelők, csakis akkor van szükségük arra, hogy idegen polgárságuk bizonyitásával felmentést kérjenek. Amerika Ausztria-Magyarországgal nincs háborus viszonyban, igy tehát az osztrák-magyar polgárok, illetve mindazok, akiknek a polgárlevelük nincs még meg, nem sorozhatók.

MAGYARORSZÁGI HIREK.

Magyarországon a csak nemrég alapitott Eszterházy kormány már is megbukott és most Teleszky János elnöklete alatt uj kormány van alakulóban. Teleszky János Tisza István grófnak egyik legjobb embere és igy azt hiszik, hogy Teleszky miniszterelnökségével ujra Tisza elvei lesznek a mérvadók, ami nem igen kedvező azokra a demokratikus álmokra, amik Magyarországot is hatalmukba keritették, hatalmasabb erővel, mint valaha.

Nyugtalan az Antant.

Londonból jelentik, hogy Anglia az amerikai Szenátus tárgyalásait az élelmiszer törvényre vonatkozólag igen nagy érdeklődéssel kiséri.

A Mail és a Post szerint Angliának igen nagy szüksége van az Egyesült Államok segitségére és pedig minél hamarább. A lapok mind igen izgatottak, mert végre már tudni szeretnék, hogy számithatnak-e a szövetségesek az Egyesült Államok segitségére vagy sem.

Allan Anderson, a szövetségesek terménybizottságának elnöke, aki a Balfour-féle küldöttséget elkisérte Amerikába, kijelentette, hogy ő nagyon sok amerikaival beszélt, akik az élelmiszer kérdésben nagy befolyással birnak s ezek valamennyien megigérték, hogy a kérdést az Egyesült Államok nagyon hamar el fogja intézni. Angliának tehát semmi oka sincs türelmetlenkedni. Azonban Anderson is azon a véleményen van, hogy siettetni kellene egy kicsit az eljárást.

ÉLELMZÉSI DIKTATOR LESZ AZ ELNÖK

A törvényhozás az alkoholgyártás tilalmával egyidejüleg olyan törvényjavaslatról is gondoskodik, amelyek az elnököt a szó szoros értelmében diktátorrá teszik. Az elnöknek jogában lesz minden élelmi cikket vagy életszükségleti árut lefoglalni, elraktározni, kiosztani, eladni. Jogában lesz a különböző életszükségleti cikkek árait megállapitani, magánbirtokokat átvenni s állami müvelés alatt tartani. Jogában lesz a vasutakat s egyéb forgalmi alkalmatosságokat is átvenni s a kormány felügyelete alatt járatni. Hogy a kormánynak legyen miből ezeket az intézkedéseket végrehajtani, egyelőre 152 millió dollárt szavaztak meg ezekre a költségekre.

Szerkesztői üzenetek.

Minden bányásznak szól: Sohse menjen ki az eszümkből ez a mondat: Safety first! Biztonság az első!

Mike John, Dante, Va. Szivesen beszerezzük a kért dolgot, ha megirja, hogy mennyibe kerülhet, mert van különféle áru 30 centtől egészen 2 dollárig.

Mike Dusza, Holden, W. Va. Nem értjük, hogy miért nem kapja a lapot, mikor cime rendben rajta van a cimszalagon. Ugy látszik arrafelé is dolgoznak a potyaolvasók, jó lesz a körmükre koppantani.

Nagy Lajos, Hatfield, W. Va. Az Ön cime igy van rajta a cimszalagon, érthetetlen, hogy miért nem kapja a lapot rendesen, Tessék talán a postán kérdezősködni. Köszönet a munkahirért.

Bettes Barna, Crescent O. A box számot kijavitjuk. Nagyon szépen köszönjük a szép sorokat, igyekezni fogunk rászolgálni. Ha még kicsit korai is, de már is megadjuk a választ kérdésére, hogy igenis lehet majd járatni lapunkat Magyarországba is, már eddig is sok testvérünk tudatta, hogy ha hazamegy, akkor sem akar megválni a magyar Bányászlaptól. Hát bizony nekünk is gondunk lesz ara, hogy otthon is megtaláljuk egymást. adja Isten, hogy minél előbb legyen az.

OLVASTA?

Hogy hány ember járta már meg, mert nem tudja, hogyan kell viselkedni háborus világban. Okuljon a más kárán és rendelje meg a Háborus tudnivalókat 15 centért B. Newman-tól, 207. E. 10th St. New York, N. Y.

NEM BUSUL

ebben a szomoru világban az, a ki megrendeli a vicces **Dongó**-t, a melynek szerkesztője **Kemény György**. A Dongó ára egy egész esztendőre csak két "beteg" dollár s ezért még egy szép könyvet is kap az előfizető. A Dongó cime: — 276—25th Str., Detroit, Mich.

Kérjük előfizetőinket, hogy tudassák velünk, ha jár valakinek a lap, aki már elköltözött, hogy a lapot beszüntethessük, mert igy potyaolvasók kezeibe kerül.

"HIPRESS"

with the RED LINE 'round the top

CIPŐK, amelyek tartósabbak az acélnál.

"Hipress" fehér gummicsizmák és cipők a létező legerősebb gummiból készülnek —abból, amelyik a világhirü Goodrich Automobil gummik nagyszerü reputációját megszerezte. Ez az, amiért a fehér "Hipress" tényleg tartósabb az acélnál is.

Ez az egyetlen lábbeli a világon, omely tovább tart a *szeges talpu lábbelieknél.*

Viseljen "Hipress"-t és *nem lesz többé cipőjavitásra költsége.*

Kérjen a kereskedőtől "Hipress" lábbelit és nézze, hogy a tetején ott legyen köröskörül egy vörös vonal,— mert ez az, mi a "Hipress" cipőt megkülönbözteti a többi gummi lábbelitől.

A "Hipress" egyedüül késztői

THE B. F. GOODRICH COMPANY

Akron, Ohio. 38,000 Kereskedő

A világhirü Goodrich automobil gummi késztői
'A legjobb a hosszu használatban"

NEM ÉLET
EZ AZ ÉLET

ha még jó étvágya sincs az embernek. Étvágytalanság, emésztési zavarok, székrekedés a leggyakoribb betegségek, használja hát a világhirü Pártolát, akkor aztán biztos lehet benne, hogy étvágytalanság, emésztési zavarok, székrekedés miatt sohasem kell majd szenvednie. A Partola nagy dobozát egy dollárért küldi a Partos Patika: 160 Second Avenue, New York, N. Y.

Minden Elkhorni magyar bányásznak fontos érdeke és kötelessége, hogy az

ELSŐ TUG RIVERI MAGYAR MUNKÁS BETEGSEGÉLYZŐ EGYLETHEZ

tartozzék.

HA JÓ COLUMBIA BESZÉLŐ-GÉPET VAGY LEMEZT AKAR VENNI, forduljon hozzám bizalommal.

LEFIZETÉSRE IS ADOK.

Olasz A. Ferenc

Box 413 WELCH, W. VA.

UNION BÁNYÁSZOK KERESTETNEK

ELM GROVE, WEST VIRGINIA telepünkön, WHEELING város mellett, ahová a bányától villamos jár. Uj szlopos bánya.

ELM GROVE COAL COMPANY

Szükségünk van
100 BÁNYÁSZRA ÉS LODERRE ÉS KOMPÁNIA MUNKÁSRA

Madeira-Hill-Clark Coal Company

Wilsonburg, W. Va. Harrison County közel Clarksburg, W. Va.

A mi bányászaink sok pénzt keresnek, mert a munka igen jó. A szén 6½ és 8 láb között váltakozik. dolgozunk minden nap. Pick után 75-81 centet és masina után 62-78 centet fizetünk kárénként. Kompánia munkások naponta $3.00-$3.50 keresnek. Szép házak, olcsó házbér és szén.

Azonkivül szükségünk van 75 magányos emberre Barnessboro, Cambria County, Penna. telepünkre. Vonaton jöjjön Cresson-ból, Pa. Pik után 95 centet és masina után 60 centet fizetünk tonnánként. Szén magassága 3 láb és 3 láb 8 inch között váltakozik. Sok jó burdingház. Jöjjön azonnal vagy irjon felvilágositásért erre a cimre:

MADEIRE HILL COAL CO.
BARNESSBORO, Cambria Co. Pa

Loganvidéki Bányászok!

Mérték után szabott rubát a vidéken csak a logani magyar szabó késztt. Ne vegyen kész bolti ruhát és ne hozasson ruhát messze földről. Nálam kiválasztja a mintát és tisztességes áron, mérték után csinálom meg ruháját. Logan vidéki bányákba személyesen is kimegyek, ha irnak egy póstakártyát. Javitást és tisztitást is elvállalok. Jöjjön be személyesen üzletembe vagy irjon és én megyek ki a plézre.

Vitéz Gyula LOGAN, W. Va

MAGYAR BÁNYÁSZOKAT KERESÜNK

FIRECO, Raleigh County, W. Va. telepünkre; a Virginian Railway mentén Driftes bánya, legmodernebbül felszerelve. Szén 4½ és 5½ láb magas Szép uj házak, villanyvilágitással és zuhanyfürdővel. Nagy üzletek, templom, iskola Bánya farmok közelében van. Magyarokat nagyon szeretik és minden tekintetben előnyben részesitik. Felvilágositásért forduljon a következő cimre:

LECKIE FIRE CREEK COAL COMPANY
WM. LECKIE, Elnök és General Manager
FIRECO, Raleigh County, W. Va.

A Clinchfield Coal Corporation
DANTE, VA.

szivesen ad munkát nagy csomó magyar bányásznak Dante bányáiban, vagy a Laurel munkánál WILDER, Va. plézen.

Jó iskola van mindkét plézen, melyekben 9 hónapig tanitanak. Katholikus és protestáns templom. Jók az életviszonyok, olcsó fütőanyag, villanyvilágitásos házak, elegendő viz. Nagy magyar burdosházak, amelyekben 40 embernek van hely, zuhany-fürdővel billiárddal és kuglizóval. A burd ára havi 20 dollár.

Fizetünk a következő bérek szerint:

Motoros $3.00 naponta	Streckes $3.00 naponta
Brekmen $2.40 naponta	Streckes helper $2.40 naponta.
Timbereseknek és szléteseknek $3.00 naponta	Helpereknek $2.40 naponta.
	Masinásoknak $4—$5 naponta.

Ladolók kapnak egy dollártól 50 centig kárénként a kárék nagysága szerint.

Aki e hirdeésre magyarul ir, magyar választ fog kapni. Irjon erre a cimre bővebb felvilágositásért:

Mr. LEE LONG, Vice President, DANTE, VA.

Látogassa meg

Hyman's

Quality Shop-ját
(a Régi Bank Épületben.)

Northfork legjobb üzlete

Férfi, női és gyermekruha raktár.

Jobb áruk, kevesebb pénzért.

Egy ár mindenki részére

Northfork, W. Va.

The Peoples Bank
Appalachia, Va.

Mint a neve is mutatja, ez a népnek a bankja.

BETÉTEK UTÁN 4% KAMATOT FIZETÜNK!

John Salzer tekintélyes magyar kereskedő egyike bankunk részvényeseinek és igazgatóinak. Forduljanak hozzánk bizalommal minden bankügyben, mert nálunk minden gyors és szakszerü elintézést nyer.

SERVESEKNEK INGYEN

NE VISELJEN SÉRVKÖTŐT

A belső felülete szándékosan tapadónak készült, hogy az elcsuszást megakadályozza és hogy ez a fölszivó szoritó orvosi müszer, melynek PLAPAO a neve, állandóan hason. Elzárja a herenyilást, amint az ... ugy, hogy a sérv NEM BIR kijönni

Kitüntetve arany éremmel és első díjjal.

DOBJA EL AZ ACÉL ÉS GUMI KÖTŐT, AMELY FELDÖRZSÖLI ÉS SZORITJA

Saját tapasztalatból tudja, hogy a sérvkötő csak egy kényszer-eszköz, egy hamis támaszték egy düledező fal ellen és hogy az aláássa egészségét. Miért viseli tehát?

A STUART-FÉLE PLAPAO-PÁRNÁK egészen különböznek attól, mert ezek egy gyógyszer segitségével önmagától tapadnak és igy az elcsuszást megakadályozzák és az elmozdult izmokat erősen helyükön tartják. Sem szijjak, sem kapcsok, sem rugók nincsenek rajta. Nem vág a busba, nem szorit. Puha, mint a bársony. — Hajlékony, — Könnyü a használata. — Olcsó. Állandó gyógysegélyt nyujt önnek odahaza éjjel és nappal. Nem akadályozza munkájában. Sok száz ember, öreg és fiatal, egy erre jogositott hivatalos személy előtt esküt tett arra, hogy a PLAPAO-PÁRNÁK kigyógyitották sérvüket, — köztük számos legsulyosabb természetü és régi keletü bajokat.

Irjon még ma ingyen Plapao-ért. Nem számitunk érte semmit, se most, se később.

Egyszerüen irja le alant a nevét és cimét. Küldje be hozzánk ezt a hirdetést és mi teljesen INGYEN küldünk önnek egy PRÓBÁT a PLAPAO-ból, valamint egy 48 oldalas könyvet sérvbajról. Semmit sem számitunk érte, sem most, sem bármikor később. Semmit sem kell hozzánk visszaküldeni. "Legyen bölcs ma; őrültség lenne, ha elmulasztaná". — Cimezze levelét:

PLAPAO CO., Block 2508 ST. LOUIS, MO.

Neve .... Cime ....